

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องวิเคราะห์การเกิดใหม่ของสินเชื่อด้วยคุณภาพหลังจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้เกิดสินเชื่อด้วยคุณภาพขึ้นมาอีกภายหลังจากมีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ไปแล้ว ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้นำทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

2.1 ทฤษฎีและแนวคิด

ในการศึกษาเรื่องวิเคราะห์การเกิดใหม่ของสินเชื่อด้วยคุณภาพหลังจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการศึกษา ดังนี้

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไป มีหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์สินเชื่อที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยมีหลักพิจารณาเบื้องต้น (ชนินทร์ พิทยาวิวิธ, 2547 ; พรนพ พุกกะพันธุ์ และ ประเสริฐชัย ไตรเสถียรพงศ์, 2544 ; เบนจวรรณ รักษ์สุธี, 2539) ดังนี้

1. นโยบาย 5 C (C's Policy) คือหลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาความสามารถของลูกค้าในการชำระหนี้คืนเงินต้นและดอกเบี้ยให้กับธนาคาร มีองค์ประกอบดังนี้

1.1 Character คือคุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ เป็นคุณสมบัติทางด้านจิตใจ อุปนิสัยใจคอ และพฤติกรรมของลูกค้า ซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจในการชำระหนี้ ประเด็นที่พิจารณา คือการทำงานที่ทำอยู่ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ฐานะทางสังคม และประวัติการชำระหนี้

1.2 Capacity คือความสามารถในการชำระหนี้คืน เป็นคุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อทางด้านความสามารถ หรือสมรรถภาพในการหารายได้ ให้เพียงพอที่จะชำระหนี้ พิจารณาจากรายได้ของผู้กู้ ลักษณะงานที่ทำ พื้นฐานความรู้และความมั่นคงของสถานที่ทำงาน

1.3 Capital คือทุนของธุรกิจ เป็นการพิจารณาความเข้มแข็งทางการเงิน สามารถวัดได้จากส่วนของทุน (equity) หรือสิ่งของ ทรัพย์สิน เงินทองที่ผู้ประกอบการนำมาลงในธุรกิจ อัตราส่วนกำไรต่อทุน และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน

1.4 Collateral คือหลักประกันเป็นแหล่งการชำระหนี้สินแหล่งที่สองที่รองรับกรณีลูกหนี้ไม่สามารถที่จะชำระหนี้ได้ตามกำหนด ซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สินที่ธนาคารสามารถเข้าถึง และจำหน่ายได้

1.5 Condition คือสภาวะการณ์ทั่วไป เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจซึ่งมีหลาย ๆ สภาพแวดล้อมแล้วแต่ปัจจัยใดจะมีผลต่อธุรกิจประเภทหนึ่งๆ มากที่สุดในขณะนั้น โดยอยู่นอกเหนืออำนาจควบคุมของผู้ให้และผู้ขอสินเชื่อ ได้แก่ สภาวะทางเศรษฐกิจ การเมือง เงื่อนไขการแข่งขันทางการค้า และสถานการณ์ตลาดเงิน ภาวะเงินเฟ้อ เป็นต้น

2. นโยบาย 5 P (P's Policy) คือหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อ มีองค์ประกอบดังนี้

2.1 People คือปัจจัยด้านตัวบุคคล โดยดูจากประวัติครอบครัว สถานะในสังคม นิสัย พฤติกรรม ลักษณะอาชีพ ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจ ขนาดของธุรกิจ ความสำเร็จของงาน และประวัติการชำระหนี้จากสถาบันการเงินอื่น เพื่อพิจารณาว่าบุคคลที่มากู้เงินนี้ เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบมากน้อยแค่ไหน

2.2 Purpose คือความมุ่งหมายในการกู้ยืม พิจารณาถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการกู้ ซึ่งหากนำเงินไปใช้ผิดจากวัตถุประสงค์ที่ธนาคารพิจารณา อาจทำให้ไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ เช่น แจ่งว่าจะนำเงินไปซื้อบ้านอยู่อาศัย แต่กลับนำไปลงทุนในธุรกิจการค้า เมื่อการค้ามีปัญหาขาดทุนก็ไม่สามารถชำระคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยได้ เป็นต้น

2.3 Payment คือการชำระหนี้ เป็นการพิจารณาว่าผู้กู้มีความสามารถที่จะชำระหนี้คืนให้แก่ธนาคารภายในระยะเวลาที่ตกลงไว้ได้หรือไม่ ซึ่งเจ้าหน้าที่สินเชื่อจะต้องประเมินรายได้จากการดำเนินธุรกิจของลูกค้า โดยใช้ข้อมูลในอดีตมาพิจารณาประกอบว่ารายได้ที่จะได้รับในอนาคตนั้นมีจำนวนเท่าไร เพื่อจะได้กำหนดจำนวนเงินและระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่ลูกค้าได้

2.4 Protection คือการป้องกันความเสี่ยง โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการพิจารณาความเสี่ยงที่ธนาคารอาจได้รับ ซึ่งสามารถป้องกันได้จากหลักประกันหรือหลักทรัพย์ของผู้กู้เองที่นำมาจำนองหรือจำนำเป็นประกัน รวมทั้งหลักประกันของผู้ค้ำประกันหรือความน่าเชื่อถือของผู้ค้ำประกัน

2.5 Prospect คือการพิจารณาภาพรวมของทั้ง 4 P's ข้างต้น คู่ธุรกิจในอนาคตคาดว่าจะให้กู้หรือไม่ ความเสี่ยงในธุรกิจของลูกหนี้ในอนาคต ความเจริญก้าวหน้าของกิจการ ความยุ่งยากในการเรียกเก็บหนี้ เป็นการพิจารณาถึงผลการดำเนินธุรกิจของกิจการ หากลูกหนี้มีคู่ทางคืออาชีพมั่นคง ซึ่งหมายถึงลูกหนี้จะมีความรับผิดชอบในการชำระหนี้คืนธนาคารได้

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ค้างชำระของธนาคารพาณิชย์

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้จากการปล่อยสินเชื่อมีดังต่อไปนี้ (สิริวรุทธิ์ เสียมภักดี, 2538: 12-18 ; ชนินทร์ พิทยาวิวิธ, 2533: 380-388)

1. สาเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นสาเหตุที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงหรือผันผวนจากภาวะเศรษฐกิจ นโยบายของรัฐบาล ซึ่งโดยปกติแล้วธุรกิจย่อมได้รับผลกระทบทุกกรณี แต่ผลที่เกิดขึ้นจะรุนแรงมากน้อยต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการปรับตัวของธุรกิจเอง ซึ่งสาเหตุจากปัจจัยภายนอก มีดังนี้

1.1 ปัญหาต้นทุนการผลิตสินค้าสูง อาจเกิดจากการปรับค่าเงินบาท หรืออัตราแลกเปลี่ยนในตลาดเปลี่ยนแปลง การขึ้นราคาน้ำมัน การตั้งกำแพงภาษี และการกำหนดค่าแรงขั้นต่ำสูงขึ้น เป็นต้น

1.2 ปัญหาด้านการตลาดและการขายสินค้า อาจเกิดจากในด้านผู้ส่งออก มีสาเหตุจากการจำกัดโควต้าส่งออก หรือประเทศผู้ซื้อสินค้าตั้งข้อกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคุณภาพของสินค้า เช่น ไม้สดแช่แข็ง ส่วนในด้านผู้นำเข้ามีสาเหตุจากการกำหนดภาษีสินค้านำเข้าของรัฐบาล การลดค่าเงินบาท หรือรัฐบาลมีมาตรการการจำกัดการนำเข้าสินค้า

1.3 ปัญหาด้านผลิตภัณฑ์ล้นตลาดและมีการแข่งขันสูง อาจเกิดจากสาเหตุมีสต็อกสินค้าในปีที่ผ่านมาปริมาณคงค้างสูง โดยมีผู้ผลิตสินค้ามากรายทำให้อุปทานมากกว่าอุปสงค์ หรือความนิยมเพิ่มขึ้นของสินค้าที่สามารถใช้ทดแทนกันได้

1.4 ปัญหาการผลิตและการดำเนินงานหยุดชะงัก อาจเกิดจากสาเหตุนโยบายทางการเมือง วัตถุประสงค์ตลาด ไม่มีตลาดรองรับสินค้า พนักงานหยุดการทำงาน และความไม่แน่นอนในนโยบายสนับสนุนของรัฐบาล

1.5 ปัญหาลูกค้าขอเครดิตเกินสภาพการดำเนินธุรกิจของลูกค้า อาจเกิดจากสาเหตุการเก็งกำไรในธุรกิจที่มีผลตอบแทนสูง

1.6 ปัญหาภาวะเศรษฐกิจซบเซา อาจเกิดจากสาเหตุการเกิดภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด หรือปริมาณคนตกงานเพิ่มมากขึ้น ทำให้อำนาจซื้อของผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลง

2. สาเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายใน เป็นสาเหตุที่เกิดจากตัวลูกหนี้ ได้แก่

2.1 ด้านการเงิน ได้แก่ การที่ลูกหนี้เกิดปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน เช่น เรียกเก็บหนี้ไม่ได้ การวางแผนทางการเงินไม่ดี การเกิดปัญหาอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูง ซึ่งเกิดจากการขยายตัวของธุรกิจเร็วเกินไปจนทำให้ทุนของตนเองไม่เพียงพอ หรือเกิดปัญหาที่มีภาระในดอกเบี้ยจ่ายสูง ซึ่งเกิดจากการจัดการเงินทุนไม่ดี และไม่มีอำนาจต่อรองในการหาแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำกว่า

2.2 ด้านการบริหารงาน ได้แก่ ปัญหาการบริหารงานไม่ดี ไม่มีประสิทธิภาพ อาจเกิดจากการบริหารโดยตนเองซึ่งขาดประสบการณ์ ไม่มีการวางแผนงานที่ดี มีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารบ่อย ผู้บริหารไม่มีการติดตามและควบคุมงานที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการนำเงินไปใช้นอกวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้กับธนาคารพาณิชย์

2.3 ด้านการผลิต ได้แก่ ปัญหาการผลิตทำได้น้อยไม่เต็มที เนื่องจากเครื่องจักรเก่า เทคนิคการผลิตล้าสมัย ขาดวัตถุดิบหรือไม่มีคุณภาพ รวมทั้งต้นทุนการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบสูง

2.4 ด้านการตลาด ได้แก่ ปัญหาสินค้าไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีการปรับปรุงคุณภาพสินค้า ทำให้สินค้าล้าสมัยไม่เป็นที่ต้องการของตลาดส่งผลให้ผู้แข่งขันไม่ได้ โดยเฉพาะสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีสูง เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ เป็นต้น นอกจากนี้รสนิยมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงทำให้จำหน่ายสินค้าไม่ได้ และปัญหาภาวะการแข่งขันสูงหรือมีการปลอมแปลงสินค้าหรือสินค้าลอกเลียนแบบ

3. สาเหตุที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร ได้แก่

3.1 การวิเคราะห์เครดิตไม่เป็นหรือหละหลวม เกิดจากการที่ผู้จัดการสาขา หรือผู้วิเคราะห์สินเชื่อหละหลวมในการพิจารณาให้เครดิต โดยไม่ทราบรายละเอียดอย่างแท้จริง เกี่ยวกับธุรกิจของลูกค้า มีการเกรงอกเกรงใจลูกค้ารายใหญ่ ทำให้มีการวิเคราะห์เครดิตขาดความละเอียดรอบคอบ

3.2 การขาดประสบการณ์ โดยเจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้เรื่องการวิเคราะห์เครดิต หรือวงจรธุรกิจ โดยไม่ได้รับการอบรมอย่างเพียงพอ ทำให้ไม่ทราบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการวิเคราะห์เครดิต และเกี่ยวกับการพิจารณาหลักประกัน

3.3 ความไม่ซื่อสัตย์ เกิดจากการมองเห็นประโยชน์ในส่วนตนมากกว่าของธนาคาร มีการเบียดบังผลประโยชน์ที่ควรจะได้กับธนาคารไปเป็นของตนเอง มีนิสัยเห็นแก่เล็กแก่น้อยโดยเบียดเบียนลูกค้า รวมทั้งตั้งใจพิจารณาเครดิตเพื่อช่วยเหลือกิจการที่ตนมีผลประโยชน์หรือเพื่อนฝูง ญาติพี่น้อง โดยไม่มีการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ของธุรกิจ

2.1.3 แนวคิดในการแก้ไขหนี้

แนวคิดในการแก้ไขหนี้ประกอบด้วยแนวคิดดั้งเดิมการแก้ไขหนี้ (สิริวฤทธิ์ เสียมภักดี , 2538: 1) เป็นเรื่องของการยืดเวลาการชำระหนี้ แปลงสภาพหนี้ เพิ่มเงินให้ไปดำเนินการต่อหรือมิฉะนั้นก็ส่งให้ทนายความดำเนินคดีต่อไป ทั้งนี้การปฏิบัติเช่นนั้น เนื่องจากหนี้ที่มีปัญหามีจำนวนไม่มากนัก ธนาคารสามารถรับสภาพความเสียหายจากหนี้เหล่านั้นได้ ประกอบกับการแก้ไขหนี้เป็นเรื่องที่ยุ่ยยากซับซ้อน เจ้าหน้าที่สินเชื่อต้องเสียเวลาในการติดตามมากกว่าการปล่อยเงินให้กู้ยืมหรืออำนวยความสะดวก และผลงานของเจ้าหน้าที่สินเชื่อจึงดูเหมือนไม่มีผลงานสู่การปล่อยสินเชื่อ ซึ่งง่ายแก่การปฏิบัติงาน และยังมีรายได้ซึ่งเป็นดอกเบี้ยหรือส่วนลดให้เห็นเด่นชัด แต่ในปัจจุบันแนวความคิดเช่นนั้นเริ่มเปลี่ยนไป ทั้งนี้ เป็นเพราะสภาพการแข่งขันในการปล่อยเงินให้กู้ยืม ความเสียหายที่เกิดจากหนี้เร่รังไร หนี้จัดชั้น และหนี้สูญของธนาคารเพิ่มมากขึ้น จนธนาคารรู้สึกว่าจะไม่อาจจะ take risk ดังกล่าวได้อีกแล้ว จึงได้หันมาให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการจัดเก็บหนี้เร่รังไร และเพิ่มการควบคุมและติดตามการใช้จ่ายเงินเครดิตกันอย่างเข้มงวด สำหรับแนวความคิดในการแก้ไขหนี้ยุคใหม่ เป็นเรื่องของการให้ความสำคัญในเรื่องการ ติดตามการใช้จ่ายเงินเครดิต ซึ่งเท่ากับเป็นการป้องกันการเกิดหนี้เร่รังไร แต่เมื่อเกิดปัญหาขึ้นจริงๆ เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะเข้าแก้ไข โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดในการแก้ไขหนี้ แยกประเด็นของปัญหา จัดลำดับของปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ พร้อมทั้งวางแนวทางแก้ไขหนี้อย่างมีประสิทธิภาพมุ่งเน้นที่จะช่วยเหลือแก้ไขลูกหนี้ให้ดำเนินกิจการไปได้ และสามารถชำระหนี้คืนแก่ธนาคารได้ในที่สุด และแม้ว่าการแก้ปัญหาไม่ได้ผล การดำเนินคดีเพื่อให้ได้รับการชำระหนี้ในที่สุดก็ยังให้ความสนใจ ทั้งนี้ก็เพื่อแก้ปัญหาหนี้เหล่านั้นให้ถึงที่สุด ฉะนั้นในหลาย ๆ สถาบันการเงินจึงได้มีการแยกงานของเจ้าหน้าที่สินเชื่อ (loan office) ออกเป็น 2 หน่วยงาน คือ หน่วยงานอำนวยความสะดวกและติดตามสินเชื่อกับหน่วยงานแก้ไขหนี้ประนอมหนี้ขึ้น ทั้งนี้ เพื่อแยกงานด้านการแก้ไขหนี้ออกเป็นเอกเทศจากการอำนวยความสะดวก เพื่อประโยชน์ของธนาคาร ในการพัฒนาหนี้ที่มีปัญหาให้ฟื้นตัวเร็วขึ้น ป้องกันความเสียหายมาสู่ธนาคารในที่สุด

ส่วนวิธีการแก้ไขลูกหนี้ที่มีปัญหาให้กลับเป็นหนี้ที่ดี (ชนินทร์ พิทยาวิวิธ , 2547: 494-501) มีวิธีดำเนินการอยู่ 2 ประการ คือวิธี Workout ได้แก่ วิธีการแก้ปัญหาที่จะทำให้ธุรกิจของลูกค้าหลุดพ้นจากปัญหาและดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งวิธีการนี้จะใช้เมื่อลูกหนี้ประสบปัญหาชั่วคราว

ที่ธุรกิจอาจจะได้รับผลกระทบมาจากปัจจัยภายนอกหรือเกิดจากตัวลูกหนี้เอง แต่พอมีทางที่สถาบันการเงินผู้ให้สินเชื่อจะช่วยเยียวยารักษาตามสาเหตุของปัญหานั้น ๆ ได้ ซึ่งในกรณีนี้จะดำเนินการวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีตามความเหมาะสม คือ การแปลงหนี้ระยะสั้นเป็นหนี้ระยะยาว การให้ลูกหนี้เพิ่มทุน การขยายวงเงินสินเชื่อ การยืดเวลาชำระหนี้ การลดดอกเบี้ยหรืองดคิดดอกเบี้ย การแก้ไขช่วยบริหาร/ควบคุมกิจการ การปรับโครงสร้างองค์กรใหม่ และการรับโอนบุริมสิทธิ สำหรับวิธี Liquidation ได้แก่ วิธีดำเนินการขึ้นต่อจาก Workout ที่ประสบความล้มเหลว หรือได้วิเคราะห์แล้วเห็นว่า ปัญหาของลูกหนี้อยู่ในขั้นวิกฤตไม่สามารถจะเยียวยาหรือช่วยเหลือตามวิธี Workout ได้ ซึ่งมีวิธีดำเนินการคือ การลดเงินต้น การแยกความรับผิดชอบ การรับโอนทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ การยินยอมรับชำระหนี้ร่วมกับเจ้าหนี้อื่น และการดำเนินคดี

2.1.4 หลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติ รวมทั้งได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (คปน.) ขึ้นเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2541 เพื่อทำหน้าที่ประสานงาน และดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายที่ คปน. กำหนด สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินเป็นการดำเนินการแก้ไขหนี้ทั่วไปและหนี้ที่มีปัญหาเพื่อให้สถาบันการเงินมีโอกาสได้รับชำระหนี้คืนสูงสุด หรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินกิจการต่อไปทั้งของลูกหนี้และสถาบันการเงิน โดยเฉพาะลูกหนี้ของสถาบันการเงินที่ประสบปัญหาการชำระหนี้ เนื่องจากผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจแต่ยังมีแนวโน้มที่จะดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ทั้งนี้ สถาบันการเงินจะต้องระมัดระวังมิให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้มีลักษณะเป็นการหลีกเลี่ยงการจัดชั้นลูกหนี้และการกันเงินสำรอง หรือหลีกเลี่ยงหลักเกณฑ์การระงับรับรู้ดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้

2. ประเภทของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

2.1 การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ทั่วไป หมายถึงการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ไม่มีส่วนสูญเสีย เช่น การลดอัตราดอกเบี้ยให้แก่ลูกหนี้ตามภาวะตลาด หรือเพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าหรือการขยายระยะเวลาการชำระหนี้ออกไป โดยมีการตกลงให้มีระยะเวลาปลอดหนี้

โดยลูกหนี้ยังคงจ่ายชำระดอกเบี้ยในอัตราที่ระบุไว้ในสัญญาเดิม และสถาบันการเงินวิเคราะห์แล้ว คาดว่าจะได้รับชำระเงินต้นและดอกเบี้ยคืนครบถ้วนตามสัญญาการให้กู้ยืม

2.2 การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา หมายถึงการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่มีส่วนสูญเสียเนื่องจาก มีการลดต้นเงินหรือดอกเบี้ยค้างรับที่บันทึกเป็นรายได้แล้วให้ลูกหนี้ มีผลขาดทุนจากการรับโอนทรัพย์สินที่มีมูลค่าราคายุติธรรมต่ำกว่ายอดหนี้ที่ตัดจำหน่ายไป มีการผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ ซึ่งทำให้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับต่ำกว่ามูลค่าหนี้ตามบัญชีของลูกหนี้รวมดอกเบี้ยค้างรับที่บันทึกเป็นรายได้แล้ว และมีส่วนสูญเสียจากการคำนวณโดยใช้ราคาตลาดของลูกหนี้ หรือการใช้มูลค่าราคายุติธรรมของหลักทรัพย์ที่เป็นประกัน หรือมีส่วนสูญเสียจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้อื่นเนื่องมาจากเหตุผลอื่น เช่น การแปลงหนี้เป็นทุน

3. นโยบายและมาตรการในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

3.1 นโยบายและมาตรการในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงิน จะต้องกำหนดไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการของสถาบันการเงินโดยผู้บริหารระดับสูงของสถาบันการเงิน จะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและมาตรการดังกล่าว

3.2 นโยบายและมาตรการที่กำหนดจะต้องครอบคลุมแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ทั้งกระบวนการ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางการวิเคราะห์ และคัดเลือกลูกหนี้ การติดตามดูแล การรายงานผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และนโยบายทางด้านบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

3.3 สถาบันการเงินจะต้องกำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติเป็นลายลักษณ์อักษร เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ การอนุมัติ และการติดตามดูแลที่ชัดเจน รวมทั้งกำหนดแผนการปฏิบัติงานในขั้นตอนต่าง ๆ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์

3.4 สถาบันการเงินจะต้องจัดตั้งหน่วยงาน หรือกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่เป็นอิสระจากเจ้าหน้าที่สินเชื่อที่ดูแลลูกหนี้รายนั้น เพื่อทำหน้าที่ปฏิบัติงานตามกระบวนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามระเบียบวิธีปฏิบัติที่กำหนดในข้อ 3.3 หรืออาจให้สถาบันการเงินอื่น หรือบุคคลที่สามที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นผู้ทำหน้าที่นั้นก็ได้

3.5 การปรับปรุงโครงสร้างหนี้สำหรับลูกหนี้ที่สถาบันการเงิน กรรมการบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกรรมการ หรือผู้บริหารของสถาบันการเงินนั้น เข้าข่ายมีความสัมพันธ์หรือมี

ผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 รวมทั้งบุคคลที่ถือว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง คือเข้าข่ายมีความสัมพันธ์หรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง โดยมีพฤติการณ์ให้บุคคลอื่นถือหุ้นไว้แทนตนในลักษณะของตัวแทนโดยตรง หรือโดยปริยายหรือตัวแทนเชิด หรือเป็น ตัวการซึ่งไม่เปิดเผยชื่อ เป็นการสร้างบริษัทเครือข่าย หรือควบคุม หรือผูกขาดการบริหารงานของ บริษัทจำกัดดังกล่าวในการประกอบกิจการอื่นทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อม จะต้องกำหนดให้สถาบัน การเงินอื่น หรือบุคคลที่สามซึ่งไม่มีความสัมพันธ์หรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องใด ๆ กับสถาบัน การเงิน และลูกหนี้เป็นผู้ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ฐานะและความสามารถในการชำระหนี้ ตลอดจนกระแสเงินสดของลูกหนี้ ทั้งนี้ สถาบันการเงินอื่นหรือบุคคลที่สามจะต้องเป็นผู้ชำนาญ การเฉพาะ ซึ่งประกอบธุรกิจเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการเงินหรือการดำเนินงาน หรือเป็นที่ปรึกษา ทางการเงิน หรือธุรกิจการให้คำปรึกษาทางการเงิน หรือเป็นบริษัทที่ปรึกษาทางการเงินที่มีชื่อเสียง มีความชำนาญ มีประสบการณ์เป็นที่ยอมรับ

4. หลักการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

คปน. ได้ให้ความเห็นชอบกรอบหลักการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ซึ่งเป็น หลักการที่สมาคมธนาคารไทย สมาคมธนาคารต่างชาติ สมาคมบริษัทเงินทุน สภาหอการค้าแห่ง ประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบของการ เจริญระหว่างลูกหนี้ที่เป็นกิจการขนาดใหญ่ซึ่งมีเจ้าหนี้หลายราย หลักการดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของหลักปฏิบัติที่ยอมรับทั่วไปและอาศัยความสมัครใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยประธานสมาคม ฝ่ายเจ้าหนี้และลูกหนี้ทั้ง 5 สมาคม ได้ลงนามรับรองหลักการ ซึ่งหลักการปรับปรุงโครงสร้างหนี้มี 19 ประการ ดังนี้

4.1 การดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้กิจการทุกขั้นตอนควรมุ่งให้มีการปรับ โครงสร้างกิจการของลูกหนี้มากกว่าปรับโครงสร้างทางการเงินเท่านั้น เพื่อให้ลูกหนี้มีความสามารถ ในการแข่งขันในตลาดต่อไป

4.2 มุ่งให้ความสำคัญในการฟื้นฟูแก้ไขหนี้ที่มีปัญหาเพื่อให้กลับมามีสถานะ เป็นหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้โดยครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

4.3 การปรับโครงสร้างหนี้ในแต่ละขั้นตอนจะต้องมีการดำเนินการอย่าง ทั่วถึงที่

4.4 หากฝ่ายบริหารของลูกหนี้ให้ข้อมูลที่ครบถ้วนและถูกต้องตามกำหนดเวลาที่ตกลงกันได้ตั้งแต่การประชุมร่วมกันครั้งแรกระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้เป็นต้นไป และให้ความร่วมมือเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการเจ้าหนี้ทุกครั้ง ทางเจ้าหนี้ก็จะสามารถตกลงกันในช่วงระยะเวลาตามที่ได้กำหนดไว้ซึ่งอาจจะขยายเวลาออกไปได้ ทั้งนี้เพื่อให้ทุกฝ่ายมีเวลาได้พิจารณาเรื่องต่าง ๆ และตัดสินใจอย่างรอบคอบ

4.5 มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารระดับสูงของเจ้าหนี้และลูกหนี้จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญตลอดกระบวนการปรับโครงสร้างหนี้

4.6 สถาบันที่เป็นแกนนำในการปรับโครงสร้างหนี้และบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากสถาบันดังกล่าวต้องได้รับการแต่งตั้งในระยะเริ่มแรกของการปรับโครงสร้างหนี้เพื่อจัดการและประสานงานเรื่องต่าง ๆ ทั้งหมดให้เป็นที่เรียบร้อยตามวัตถุประสงค์ และตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้

4.7 ในกรณีการปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ที่มีเจ้าหนี้หลายราย ควรจะมีการตั้งคณะกรรมการเจ้าหนี้โดยมีตัวแทนจากกลุ่มเจ้าหนี้ที่มีผลประโยชน์หลากหลายต่างกันไป

4.8 การตัดสินใจในการปรับโครงสร้างหนี้ควรกระทำโดยอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้ที่ครบถ้วนและสมบูรณ์และได้ผ่านการตรวจสอบแล้ว เพื่อให้การปรับโครงสร้างหนี้เป็นไปอย่างโปร่งใส

4.9 ในกรณีที่มีการแต่งตั้งนักบัญชี ทนายความ และที่ปรึกษา บุคคลดังกล่าวควรมีความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับประเทศไทย ความชำนาญพิเศษและทรัพยากรต่าง ๆ เพียงพอที่จะทุ่มเทให้กับงานได้

4.10 แม้จะเป็นประเพณีปฏิบัติตามปกติที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่ปรึกษาด้านวิชาชีพ รวมทั้งค่าใช้จ่ายของสถาบันที่เป็นแกนนำ และคณะกรรมการเจ้าหนี้ แต่เจ้าหนี้ซึ่งผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการปรับโครงสร้างหนี้ ก็มีความรับผิดชอบทางวิชาชีพที่จะช่วยควบคุมค่าใช้จ่ายดังกล่าว

4.11 ควรมีการรายงานความคืบหน้าของการปรับโครงสร้างหนี้ให้กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยทราบเป็นระยะ ๆ เพื่อให้มีการทบทวนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการปรับโครงสร้างหนี้

4.12 บทบาทของคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับโครงสร้างหนี้ มีหน้าที่ติดตามพัฒนาการของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ทำการทบทวนหรือกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริม

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางที่เป็นอิสระ เพื่อช่วยผลักดันให้การเจรจาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่มีอุปสรรคหรือติดปัญหาใด ๆ ในการเจรจาให้ดำเนินการต่อไปได้

4.13 ให้สิทธิเหนือหลักประกันของเจ้าหนี้ในปัจจุบันคงมีอยู่ต่อไปโดยเจ้าหนี้ผู้มีหลักประกันซึ่งเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินกิจการของลูกหนี้ไม่ควรถูกบังคับให้สละหลักประกันโดยไม่มีสิ่งตอบแทนที่พอเพียง อย่างไรก็ตามเจ้าหนี้ผู้มีหลักประกันซึ่งเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ไม่มีความสำคัญต่อการดำเนินกิจการของลูกหนี้ อาจทำการเจรจาต่อรองกับลูกหนี้เพื่อบังคับเอาทรัพย์สินดังกล่าวโดยสมัครใจได้

4.14 เจ้าหนี้ที่ให้สินเชื่อใหม่แก่ลูกหนี้ในการปรับโครงสร้างหนี้เพิ่มขึ้นจากยอดคงค้าง ณ วันที่หยุดกระทำการและโดยมิเงื่อนไขและข้อตกลงที่เป็นธรรมเพื่อช่วยให้ลูกหนี้ดำเนินกิจการต่อไปได้ควรได้รับสิทธิชำระหนี้ในลำดับก่อนเจ้าหนี้อื่น ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับบุริมสิทธิเหนือหลักประกัน และข้อตกลงระหว่างเจ้าหนี้ด้วย

4.15 ผู้ให้กู้ควรดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดจากการให้กู้ลง ซึ่งจะทำให้ได้รับผลตอบแทนที่ต้องการ โดยควรให้ความสำคัญแก่หลักประกัน และผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการที่ลูกหนี้มีความสามารถในการทำกำไรดีขึ้นมากกว่ามุ่งที่จะกำหนดอัตราดอกเบี้ยและเรียกค่าธรรมเนียมในการปรับโครงสร้างหนี้ในอัตราที่สูง

4.16 ในบางสถานการณ์เจ้าหนี้บางรายอาจขายหนี้ของตัวเองให้บุคคลอื่นได้ แต่ทั้งนี้เจ้าหนี้ดังกล่าว ควรถือเป็นความรับผิดชอบด้านวิชาชีพที่จะดูแลมิให้เจ้าหนี้รายใหม่ที่ซื้อหนี้ไปกระทำการใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การปรับโครงสร้างหนี้

4.17 ความเสียหายที่เกิดจากการปรับโครงสร้างหนี้ควรจะเฉลี่ยในระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างยุติธรรม โดยคำนึงถึงลำดับการได้รับชำระหนี้ก่อนหลังตามกฎหมาย

4.18 เจ้าหนี้แต่ละรายยังคงสามารถบังคับใช้สิทธิของตนได้โดยอิสระโดยอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ได้เสียของตน แต่เจ้าหนี้ควรพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลกระทบของการบังคับใช้สิทธิที่จะมีต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ต่อเจ้าหนี้รายอื่นและลูกหนี้ที่มีศักยภาพในการปรับโครงสร้างหนี้

4.19 การยกเว้นหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักการหรือยกเลิกหลักการข้อหนึ่งข้อใดข้างต้นในการปรับโครงสร้างหนี้รายใด อาจกระทำได้โดยได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้ทั้งหมดที่เข้าร่วมในการปรับโครงสร้างหนี้

5. วิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

วิธีการที่สถาบันการเงินใช้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ อาจมีหลายวิธีหรือใช้หลายวิธีผสมกันเพื่อปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและสถานภาพของลูกค้าหนี้ และนโยบายของสถาบันการเงินในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ นั้น ๆ ดังนั้น วิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของแต่ละสถาบันการเงินจึงอาจแตกต่างกันได้ซึ่งมีวิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ดังนี้

5.1 ลดอัตราดอกเบี้ยในสัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นวิธีการที่เจ้าหนี้อ่อนปรนให้แก่ลูกหนี้โดยลดอัตราดอกเบี้ยลงจากในสัญญาเงินให้กู้ยืมฉบับเดิม เช่น จาก MLR+1 MLR+2, MOR+1 เป็น MLR, MOR, MRR ของสถาบันการเงินแต่ละแห่ง

5.2 ขยายระยะเวลาการชำระหนี้ระยะยาวออกไปอีกหรือการปรับหนี้ระยะสั้นเป็นหนี้ระยะยาว โดยหลักการในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของเจ้าหนี้โดยทั่วไป หากพิจารณาแล้วเห็นว่ากิจการของลูกค้าหนี้ยังสามารถดำเนินต่อไปได้ มีกระแสเงินสดในการดำเนินการเพื่อมาชำระหนี้ก็จะกำหนดเงื่อนไขในการชำระคืนใหม่โดยการขยายระยะเวลาชำระหนี้ออกไปให้เหมาะสมกับกระแสเงินสดสุทธิที่ลูกหนี้จะได้รับ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ด้วยวิธีนี้เมื่อคำนวณกระแสเงินสดรับเป็นมูลค่าปัจจุบันแล้ว สถาบันการเงินมีส่วนสูญเสียน้อยกว่าวิธีการอื่นทำให้ไม่ต้องตั้งสำรองตามเกณฑ์ของ ธปท. เพิ่มอีกมาก

5.3 ลดต้นเงินและ/หรือดอกเบี้ยค้างรับ โดยเจ้าหนี้สถาบันการเงินจะยกหนี้บางส่วนให้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นดอกเบี้ยค้างรับที่ยังไม่รับรู้เป็นรายได้ หรือดอกเบี้ยค้างรับเกิน 3 เดือนขึ้นไป ทั้งนี้ จะกำหนดเงื่อนไขกำกับไว้ในสัญญาว่าจะยกหนี้ให้เมื่อลูกหนี้ปฏิบัติตามข้อกำหนดในสัญญาฯ ได้อย่างครบถ้วน

5.4 ให้ระยะเวลาปลอดหนี้ โดยการให้ระยะเวลาปลอดหนี้จะมีทั้งการให้ระยะปลอดเงินต้นและปลอดดอกเบี้ย

5.5 รับโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันชำระหนี้ หรือรับโอนทรัพย์สินโดยมีสัญญาให้สิทธิลูกหนี้ในการขอโอนกลับคืนเป็นการช่วยลดภาระหนี้ลง โดยในการโอนทรัพย์สินดังกล่าวจะมีการประเมินราคาตามหลักเกณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเจ้าหนี้นี้มักจะรับโอนทรัพย์สินที่ราคาประมาณร้อยละ 70-80 ของราคาประเมิน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากการที่สินทรัพย์มีราคาต่ำลงหรือขายได้ต่ำกว่าราคาที่ประเมินไว้

5.6 แปลงหนี้เป็นทุน มักจะนิยมใช้ในกรณีที่เจ้าหนี้เห็นว่ากิจการดังกล่าวยังดำเนินต่อไปได้และมีแนวโน้มที่จะเติบโตในอนาคต ซึ่งจะส่งผลให้เจ้าหนี้ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าในอนาคต

2.2 สรุปสาระสำคัญจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีผู้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ค้างชำระจำนวน 5 ราย และมีผู้วิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้จำนวน 1 ราย ซึ่งสรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

นรเศรษฐ์ สุกัญศีล (2539) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อหนี้จัดชั้นของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อหนี้จัดชั้นของธนาคารพาณิชย์ จากข้อมูลประชากรตัวอย่างจำนวน 461 ราย ในปี 2538 ซึ่งประกอบด้วยลูกหนี้ที่มีวงเงินกู้ต่ำกว่า 7 ล้านบาท จำนวน 269 ราย กลุ่มลูกหนี้ที่มีวงเงินกู้ระหว่าง 1 – 5 ล้านบาท จำนวน 173 ราย และลูกหนี้ที่มีวงเงินกู้ตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป จำนวน 19 ราย จากการศึกษาพบว่าลูกหนี้ขาดประสิทธิภาพ และมีความรู้ด้านการบริหารที่กู้ยืมเงินไปลงทุนน้อย ซึ่งมีผลกระทบต่อรายได้และผลตอบแทน ทำให้ไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้คืน นอกจากนี้ ยังปิดบังข้อมูลที่แท้จริงต่อธนาคาร ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาการดำเนินงาน ธนาคารไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาให้ได้ ประกอบกับการมีหนี้นอกระบบ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ลูกหนี้้นำเงินไปชำระหนี้เหล่านี้ก่อน จึงทำให้ไม่มีเงินพอที่จะไปชำระหนี้ที่กู้จากธนาคาร อีกทั้งปัญหาจากการเสื่อมสภาพของหลักประกันที่มีราคาตกต่ำลง เมื่อการชำระหนี้คืนมีระยะเวลายาวนานทำให้มูลค่าหลักประกันไม่คุ้มกับยอดหนี้ที่เกิดขึ้น จากปัญหาที่เกิดขึ้นผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการพิจารณาการให้สินเชื่อโดยเน้นให้พิจารณาจากพฤติกรรมของผู้กู้ ควบคุมความเป็นไปได้และประสิทธิภาพที่ผู้ขอสินเชื่อมีต่อธุรกิจนั้น ส่วนในเรื่องหลักประกัน ต้องพิจารณาถึงสภาพคล่องและความเสี่ยงต่อการเสื่อมราคาของหลักประกัน และควรมีการประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวลูกค้ำระหว่างสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อป้องกันหนี้เสียที่จะเกิดขึ้นซ้ำซ้อนในแต่ละสถาบันการเงิน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียต่อระบบการเงินโดยรวมในที่สุด

จรรยารัตน์ ตรีการศิริพันธ์ (2540) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาการค้างชำระหนี้ของธนาคารพาณิชย์ ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากลูกหนี้ค้างชำระของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนประชากรตัวอย่าง 110 ราย จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง

ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลทำให้เกิดปัญหานี้ค้ำชำระ พบว่าปัจจัยภายนอกที่เป็นผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจซบเซา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง นโยบายรัฐบาล สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการผลิตออกสู่ตลาด การเกิดภัยธรรมชาติ มีผลทำให้เกิดหนี้ค้ำชำระมาก สำหรับปัจจัยภายในนั้นเกิดจากอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มสูงขึ้น มีการจำกัดการให้สินเชื่อบางประเภท ส่วนปัจจัยด้านตัวลูกค้ำนั้น เกิดจากการลงทุนเกินตัวทำให้ต้นทุนสูง ธุรกิจขาดสภาพคล่อง ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดหนี้ค้ำชำระ สำหรับข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อที่จะเป็นแนวทางให้กับผู้รับผิดชอบด้านการให้สินเชื่อ โดยเน้นการพิจารณาในเรื่องความสามารถในการชำระหนี้ และพฤติกรรมของผู้กู้ ในส่วนของธนาคารพาณิชย์ทั้งหลายควรมีความจริงใจต่อกัน ในเรื่องการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับลูกค้า เพื่อป้องกันหนี้เสียที่จะเกิดขึ้นซ้ำซ้อน ตลอดจนความร่วมมือของผู้บริหารประเทศที่ต้องดำเนินนโยบายการเงินการคลัง ให้สอดคล้องกับนโยบายการอำนวยสินเชื่อเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม

นนุช กะดีแดง (2541) ศึกษาเรื่องหนี้ค้ำชำระของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารอาคารสงเคราะห์ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อหนี้ค้ำชำระของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย โดยเก็บตัวอย่างจากบัญชีลูกหนี้ที่ค้ำชำระหนี้ตั้งแต่ปี 2535 - 2539 จำนวน 300 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า ลูกหนี้ส่วนใหญ่ที่มีหนี้ค้ำชำระมูลค่าต่ำกว่า 600,000 บาท ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีอาชีพที่มีรายได้ประจำโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 30,001 บาท และมีสมาชิกในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 3 - 4 คน วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเพื่อซื้อที่ดินและอาคารรวมทั้งห้องชุดที่พักอาศัย โดยมีวงเงินกู้ยืมระหว่าง 300,000 - 600,000 บาท และมีมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกันต่ำกว่า 600,001 บาท ระยะเวลาในการกู้ยืม 10 - 15 ปี อัตราดอกเบี้ยตกลงในวันกู้ยืมส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 11.60 - 13.00 ต่อปี และมีวงวดการชำระอยู่ระหว่าง 3,001 - 6,000 บาทต่อเดือน ส่วนปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการชำระหนี้ของลูกหนี้ ได้แก่ อัตราส่วนระหว่างมูลค่าวงวดการชำระหนี้เทียบกับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและมูลค่าสิ่งปลูกสร้างที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน สอดคล้องตามหลักความสามารถในการชำระหนี้ตามหลัก C (C's Policy) หรือหลักการชำระหนี้ตามหลัก P (P's Policy) ส่วนปัจจัยอื่นที่กำหนดในแบบจำลอง เช่น อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และอัตราส่วนระหว่างมูลค่าสินทรัพย์หลักประกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พัฒนา กัญยานนท์ (2543) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงราย จากลูกค้ำของธนาคารพาณิชย์จำนวน 400 ราย จำแนกเป็นกลุ่มที่เป็นหนี้ปกติ และลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ กลุ่มละ 200 ราย จากการศึกษาพบว่าอายุ อาชีพ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้ วงเงินกู้ ภาระหนี้คงเหลือ ภาระหนี้ในสถาบัน

การเงินอื่น จำนวนกิจการและวัตถุประสงค์ของการกู้เงินของลูกหนี้ มีความสัมพันธ์และมีผลทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และได้ทดสอบโดยสมการถดถอยแบบโลจิก (Logistic Regression) ผลสรุปได้ตัวแปรที่มีผลทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ดังนี้ อาชีพ ถ้าลูกหนี้มีอาชีพหน้าที่การงานดี และมั่นคง โอกาสที่จะเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ย่อมมีน้อย ประสิทธิภาพในการทำงาน ถ้าลูกหนี้รายได้มีประสพการณ์ในการประกอบธุรกิจมาก ย่อมมีโอกาสเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้น้อย วงเงินกู้ ถ้าลูกหนี้รายได้มีวงเงินกู้น้อย หรือลูกหนี้รายย่อยทั่วไปย่อมมีโอกาสเป็นหนี้เสียมากกว่าลูกหนี้ที่มีวงเงินกู้สูง ซึ่งเป็นธุรกิจขนาดใหญ่และมีความมั่นคง ภาระหนี้คงเหลือ ถ้าลูกหนี้รายได้มีภาระหนี้คงเหลือสูงเมื่อเทียบกับวงเงินกู้ โอกาสที่จะทำให้เกิดหนี้เสียย่อมมีมากกว่าตามไปด้วย รายได้ของลูกหนี้ ถ้าลูกหนี้รายได้มีรายได้มั่นคงและมากที่พอจะชำระหนี้คืนได้ ลูกหนี้รายนั้น โอกาสที่จะเป็นหนี้เสียมีน้อย ภาระหนี้ของลูกหนี้ในสถาบันการเงินอื่น ลูกหนี้ที่มีภาระหนี้ในสถาบันการเงินหลายแห่งเป็นการสร้างเครดิต และมีความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ และส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ปกติ อธิบายได้ว่าโอกาสที่จะเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้น้อย จำนวนกิจการของลูกหนี้ ถ้าลูกหนี้ดำเนินกิจการมากกว่าหนึ่งกิจการอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงในการบริหาร และการควบคุม ย่อมทำให้เป็นหนี้เสียได้มากขึ้น และวัตถุประสงค์ของการกู้เงิน ถ้าลูกหนี้ใช้เงินกู้อิงตามวัตถุประสงค์และเพื่อทำธุรกิจที่มีความมั่นคง แม้จะถูกกระทบจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงก็ตาม โอกาสที่จะทำให้เป็นหนี้เสียย่อมมีน้อย

วรสิทธิ์ โนนานนท์ (2543) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จากข้อมูลลูกค้าธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 300 ราย โดยแบ่งกลุ่มที่สามารถชำระหนี้คืนเงินกู้ได้ตามกำหนด และกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้คืนได้ตามกำหนด การศึกษาพบว่าจากตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งสิ้น 14 ตัว พบว่าปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นตั้งแต่ 90% ขึ้นไปมี 5 ตัวแปร คือ อาชีพ ผู้กู้ประกอบอาชีพราชการหรืออาชีพอื่นที่มีรายได้จากเงินเดือนประจำ ทุกเดือนจะมีความรับผิดชอบต่อการหนี้ทำให้เกิดปัญหาการค้างชำระลดลง อายุ ผู้กู้ที่มีอายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป จะมีความรับผิดชอบต่อการหนี้ทำให้เกิดปัญหาการค้างชำระหนี้ลดลง ระดับรายได้ ถ้ารายได้ของผู้กู้เพิ่มขึ้น จะมีความรับผิดชอบต่อการหนี้ลดลง ทำให้เกิดปัญหาการค้างชำระหนี้เพิ่มขึ้น ระยะเวลาในการผ่อนชำระ ถ้าระยะเวลาผ่อนชำระน้อยกว่า 10 ปี ผู้กู้จะมีภาระในการชำระหนี้รายเดือนในระยะเวลาที่น้อยลง ดังนั้นปัญหาการค้างชำระหนี้ในระยะยาวจะลดลงและวัตถุประสงค์ในการขอกู้ ถ้าการกู้ยืมเพื่อวัตถุประสงค์ที่อยู่อาศัยหลังแรก ทำให้ผู้กู้ต้องพยายามดูแลรักษา สร้างความรับผิดชอบในการผ่อนชำระหนี้กับธนาคารอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดปัญหาการค้างชำระหนี้ลดลง จากผลการศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปพัฒนาการอำนวยสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย

ซึ่งควรกำหนดหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ดังนี้ ผู้กู้ควรมีอาชีพที่มีเงินเดือนหรือรายได้ประจำที่แน่นอน อายุของผู้กู้ควรสูงกว่า 31 ปี ผู้กู้ต้องเปิดเผยหรือแสดงรายละเอียดรายได้และรายจ่ายของครอบครัวแก่ธนาคารตามความเป็นจริง ผู้กู้ที่มีวงเงินไม่เกิน 500,000 บาท ควรกำหนดระยะเวลาผ่อนชำระหนี้คืนไม่เกิน 10 ปี และธนาคารต้องติดตามตรวจสอบลูกหนี้ให้ใช้เงินกู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

สุนทร วิทย์ปิยานนท์ (2546) ศึกษาเรื่องการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ของรัฐ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสำรวจตามแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูงที่รับผิดชอบในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ของสาขานาการพาณิชย์ของรัฐ ผู้จัดการสาขา และพนักงาน จำนวนรวมทั้งสิ้น 76 คน ผลการศึกษาพบว่า ธนาคารพาณิชย์ของรัฐในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทุกธนาคารใช้หลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อที่จะได้รับสิทธิประโยชน์จากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้จากทางการ ส่วนวิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ใช้มากที่สุดคือวิธีการลดอัตราดอกเบี้ย ขยายระยะเวลาในการชำระหนี้ และปรับหนี้ระยะสั้นเป็นหนี้ระยะยาว ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่ทำให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้สำเร็จคือ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากลูกหนี้ และลูกหนี้มีศักยภาพในการชำระหนี้ ทางด้านผลของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้จากปี 2542 – 2544 จำนวนลูกหนี้และมูลค่าหนี้ที่ทำการปรับปรุงโครงสร้างหนี้สำเร็จของธนาคารพาณิชย์เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ โดยมีสาเหตุมาจากการที่ลูกหนี้ และธนาคารพาณิชย์ที่เป็นเจ้าหนี้ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ อย่างไรก็ตามยังมีลูกหนี้หลายรายที่ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการได้ เนื่องจากถูกธนาคารดำเนินคดี และ/หรือบังคับคดีแล้ว